

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Imre Kaas

info@imrekaas.ee

Teie 25.11.2025 /

Meie 08.12.2025 nr 2-1/29838-2

Vastus selgitustaotlusele

Lugupeetud Imre Kaas

Saatsite meile selgitustaotluse, milles soovisite selgitusi ja statistikat vanemahüvitise saamise ajal tulu teenimise kohta. Järgnevalt on välja toodud Teie poolt esitatud küsimused koos meie koostatud vastustega:

1. Tagasinõuete ja tasaarvestuste statistika enammakstud vanemahüvitise tagastamiseks
1.1 Mitu ettekirjutust vanemahüvitise tagasinõudmiseks on SKA teinud perioodil 01.01.2020–25.11.2025? Kui suur hulk tagasinõuetest olid enam makstud vanemahüvitise tagasinõuded?

SKA vastus: Aastas tehakse keskmisel 200 ettekirjutust, mis on seotud vanemahüvitise saamise perioodil tulu teenimisega (aluseks 2023 - 2025 statistika).

1.2 Mitu neist ettekirjutustest tugineb vanemahüvitise saamise teisel või hilisemal kalendrikuul MTA infosüsteemist nähtuval tulu laekumisele, mis ületas PHS § 44 lg 1 piirmäära (pool hüvitise ülempiirist)?

SKA vastus: Me ei erista vanemahüvitise enammaksete statistika kogumises tulu teenimise osas erinevate perioodide enammakseid, seega ei ole võimalik sellise detailsusega statistikat välja tuua.

1.3 Milline on olnud tagasinõuete keskmine ja mediaanne summa kvartalite lõikes perioodil 01.01.2020–25.11.2025?

SKA vastus: Sellise detailsusega statistikat ei ole kahjuks võimalik välja tuua. Keskmine enammakse summa ühe kuu lõikes on 340 eurot (aluseks 2023 - 2025 statistika).

1.4 Mitu teavituskirja enam makstud vanemahüvitise tagasinõudmiseks on SKA edastanud perioodil 01.01.2020–25.11.2025?

SKA vastus: Aastas on tehtud keskmisel 3200 teavituskirja, mis on seotud vanemahüvitise saamise perioodil tulu teenimisega (aluseks 2023 - 2025 statistika).

1.5 Kui suur hulk perioodil 01.01.2020–25.11.2025 teavituskirja saajatest nõustasid ettepanekuga tagastada enam makstud vanemahüvitist vabatahtlikult?

SKA vastus: Me ei ole kogunud vabatahtlike tagasimaksete osas statistikat, seetõttu ei ole võimalik siinkohal numbrit välja tuua.

1.6 Kui suur hulk perioodil 01.01.2020–25.11.2025 teavituskirja saajatest palusid enam makstud vanemahüvitis tasaarvestada tulevaste perioodide vanemahüvitisega?

SKA vastus: Vastus 1.5 all

1.7 Kui suur hulk perioodil 01.01.2020–25.11.2025 teavituskirja saajatest esitasid vastuväite, et enam makstud vanemahüvitis on teenitud vanemahüvitise saamise õigusele eelneval perioodil?

SKA vastus: Teavituskirjadele vastuväited on meie mõistes küsimused või pöördumised ning seetõttu ei ole võimalik eristada teavituskirjade vastuväiteid tavapärastest pöördumistest ning ei ole võimalik ka sellekohast statistikat välja tuua.

2. PHS § 44 lg 5 p 1 erandi kohaldamise praktika

2.1 Kui mitmel juhul on SKA perioodil 01.01.2020–25.11.2025 kohaldanud PHS § 44 lg 5 p 1 erandit?

SKA vastus: Ühes kuus küsime keskmiselt 120 tulu teenimise tõendit.

2.2 Kas SKA on kohaldanud seda erandit ka juhtudel, kus tulu laekus MTA andmebaasi järgi vanemahüvitise saamise teisel või hilisemal kalendrikuul, kuid isik või tööandja on esitanud tõendeid, et tulu teeniti enne vanemahüvitise saamise õiguse tekkimist? Kui jah, siis mitu sellist juhtu on esinenud? Millistel asjaoludel SKA erandit kohalduks luges (nt tööandja süül viivitamine, puhkusetasu, preemiad)?

SKA vastus: Me ei erista vanemahüvitise enammaksete statistika kogumises tulu teenimise osas erinevate perioodide enammakseid, seetõttu ei ole võimalik sellise detailsusega statistikat välja tuua. Saame kinnitada, et selliseid juhtumeid on olnud, kus tööandjad tunnistavad ekslikult valesti tulu deklareerimist ning on sellest tulenevalt ka deklaratsioone parandatud.

2.3 Kas SKA on eristanud tulu teenimise perioodi ja tulu väljamakse kuupäeva vanemahüvitise vähendamise otsuste tegemisel? Kui jah, siis millistel juhtudel ja milliste kriteeriumide alusel?

SKA vastus: Vastus 2.2 all

2.4 Kui SKA ei erista tulu teenimise perioodi ja väljamakse kuupäeva, siis milline on SKA õiguslik põhjendus sellele, et PHS § 44 lg 5 p 1 erand ei kohaldu tulu suhtes, mis on teenitud enne vanemahüvitise saamise õiguse tekkimist, kuid laekus MTA andmebaasi järgi hiljem?

SKA vastus: Vastus 2.2 all

2.5 Kas SKA on tagasinõudeid koostades hinnanud või võtnud arvesse, millisel kuupäeval vanemahüvitise saamise õigus on tekkinud?

SKA vastus: Vastus 2.2 all

3. Sisejuhised ja meetodika enam makstud vanemahüvitise tagastamise nõuete käsitlemisel

3.1 Kas SKA-l on sisejuhised, meetodikad või otsustamisalgoritmid PHS § 44 lg 5 p 1 kohaldamiseks? Kui jah, palun esitada nende koopiad või viited.

SKA vastus: Meil on olemas asutuse sisesed koolitusmaterjalid ja tööjuhised, kuid need ei ole ametlikult kinnitatud ning seetõttu ei saa me neid ka jagada. Avaliku teabe seaduse § 35 lg 2 p 3 alusel on tegemist juhistega ja memodega, mida dokumendiregistris ei registreerita.

Menetluspõhimõtted tuginevad perehüvitiste seadusele, põhjalikumalt on menetluspõhimõtted lahti kirjeldatud sotsiaalkindlustusameti kodulehel alateema all „Jagatava vanemahüvitise saamise ajal töötamine“ <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/perehuvitised-ja-muud-toetused/perehuvitiste-ulevaade/jagatav-vanemahuvitis-ja-vanemapuhkus#jagatava-vanemahuvit--7>

3.2 Kas SKA töötajatel on juhend, kuidas hinnata, kas tulu on teenitud vanemahüvitise õiguse tekkimisele eelnenud perioodil või samaaegselt vanemahüvitise saamisega? Kui jah, palun esitada vastav juhend. Vastavad juhised esitada ka juhul, kui need puudutavad muid juhtumeid kui PHS § 44 lg 5 p 1 sätestatud erandid.

SKA vastus: Vastus 3.1 all

3.3 Kas SKA on koolitanud töötajaid PHS § 44 lg 5 tõlgendamise osas? Kui jah, palun esitada koolitusmaterjalide koopiad või ülevaated.

SKA vastus: Vastus 3.1 all

4. Kohtupraktika ja vaidlustused

4.1 Mitu vanemahüvitise tagasinõuet on vaidlustatud haldusmenetluse raames (enne kohtusse jõudmist vaidemenetluses) perioodil 01.01.2020–25.11.2025?

SKA vastus: Kogume vaiete ja kohtuasjade statistikat, kuid peamiselt on tegemist töökorralduse eesmärgil peetavate ülevaatlike tabelitega. Teie küsitud kujul ei pruugi meie numbrid 100% täpsed olla, kuna antud teemal sellise detailsusastmega me statistikat ei ole kogunud. Sellise statistika analüüsimiseks peaksime isikuandmeid täiendavalt töötlema st lahendatud vaided uuesti avama, et tuvastada millisel alusel vaie on esitatud. Esitame andmed nende vanemahüvitiste tagasinõuete vaiete ja kohtuasjade kohta, mille osas suudame oma töötabelitest ilma isikuandmeid avamata tuvastada, et tegemist on vanemahüvitise sissenõudmisega. Need numbrid on siiski piisavad, et tuletada vaidluste suurusjärku ning vaiete rahuldamise/mitterahuldamise osakaalusid.

Vaided	2020	2021	2022	2023	2024	2025 nov
Kokku	11	15	5	22	15	12
Rahuldamata vaie	9	9	4	16	10	10
vaie rahuldatud	2	1	1	3	5	2
osaline rahuldamine		1		3		

4.2 Mitu vanemahüvitise tagasinõuet on vaidlustatud halduskohtus perioodil 01.01.2020–25.11.2025?

SKA vastus:

Kohtuasjad	2020	2021	2022	2023	2024	2025 nov
Alanud uued kohtuasjad	1	2	2	5	2	3
kaebus rahuldamata	1	2	1	1		
kaebus rahuldati			1	1		
lõppes muul alusel				2	1	
veel menetluses				1*	1*	3

Siinkohal ei ole me arvestanud neid olukordi, kus on kohtusse pöördutud meie teavituskirja peale enne ettekirjutuse saamist – kuivõrd siin on tegemist haldusorgani uurimis- ja ärakuulamiskohustuse täitmisega ning kohus tagastab sellise kaebuse. Esitanud oleme üksnes kohtumenetluses võetud kaebused.

4.3 Millisel määral on kohtud toetanud SKA seisukohta vanemahüvitise tagasinõuete vaidlustes (osakaal SKA kasuks vs kaebaja kasuks)?

SKA vastus: 2020-2025 novembris alanud vaidlustest on jõustunud 7 vanemahüvitise sissenõudmisega seotud kohtuotsust, millest 5 juhul on kohus jättnud isiku kaebuse rahuldamata ning 2 juhul kaebuse rahuldanud.

4.4 Kas on olemas kohtulahendeid, kus kohus on käsitlenud PHS § 44 lg 5 p 1 tõlgendust seoses tulu teenimise ja väljamakse kalendrikuu eristamisega? Kui jah, palun esitada viited jõustunud lahenditele.

SKA vastus: 3-23-1548

5. Võrdlev analüüs ja menetluspraktika ühtlustamine

5.1 Kuidas tagab SKA ühtset praktikat PHS § 44 lg 5 p 1 kohaldamisel erinevate töötajate poolt?

SKA vastus: SKA menetajatele ja võlahalduritele on koostatud tööjuhised ja koolitusmaterjalid, mille läbi töötamine on kohustuslik.

5.2 Kas SKA on tuvastanud ebavõrdseid olukordi, kus samal viisil teenitud tulu (nt puhkuse tasu) kohtlemine sõltub üksnes väljamakse kalendrikuupäevast? Kui jah, kas SKA peab sellist tulemust kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega?

SKA vastus: Seaduse eelnõud koostades viiakse läbi ka põhiseaduslikkuse vastavuse analüüs. Kuna kõikide vanemahüvitise saajatel on alused samad, siis koheldakse kõiki ühtemoodi ning seetõttu on tagatud võrdne kohtlemine.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Piret Meemann
talituse juhataja

53070479, Piret.Meemann@sotsiaalkindlustusamet.ee